

Prečo zomrel väzeň číslo 681

Vladimír Jancura

© Perex, a.s.

BRATISLAVA - Híj, kone, veselo vykrikoval pohonič a šibal bičom po chrbtoch štyroch väzňov zapriahnutých do pluhu. Najviac sa ušlo najslabšiemu z nich, biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi. Stredoveký výjav na nádvorí starej českej väznice Valdice rozohral dozorca Václav. Písal sa však už rok 1951.

„Podľa výpovedí Gojdičových spoluväzňov bolo ustavičné ponižovanie a fyzické mučenie pána biskupa na dennom poriadku,“ pripomína cirkevný historik Peter Borza. Dnes už nikto z nich nežije, redakcia Pravdy sa však ohlásila Mária Uhrová z Prievidze, neter politického väzňa Ludovíta Galíka, ktorý v Leopoldove kedysi sedel v jednej cele s Gojdičom. „Strýko rozprával, že dozorcovia s obľubou dávali robiť drepy útlému a zoslabnutému Gojdičovi. A keď nevládal, veľmi sa na tom zabávali,“ spomína Uhrová.

Pohon na Gojdiča a celú gréckokatolícku cirkev v Československu sa začal v apríli 1950. Ale už o dva mesiace skôr označil „prvý robotnícky prezident“ Klement Gottwald za triedneho nepriateľa celý Vatikán. Onedlho zasadla „cirkevná šestka“, ktorú viedol

Gottwaldov za Alexej Čepička, neskorší minister obrany, a odštartovala akciu P - prechod gréckokatolíkov na pravoslávie. Kto sa odmietol podriaďiť, musel trpieť. Prechod odmietlo 90 percent duchovných. Cirkev zakázala, 61-ročného Gojdiča uväznili, vyše 70 kňazov internovali.

„Ustavičné ponižovanie a fyzické mučenie pána biskupa bolo na dennom poriadku“

Peter Borza, cirkevný historik

Desiateho januára 1951 sa začal proces s trojicou „vlastizradných“ katolíckych biskupov. Obžaloba kládla biskupovi Gojdičovi za vinu aj podporu fašizmu na Slovensku. Prítom práve on poslal už 25. januára 1939 list všetkým kňazom svojej diecézy, v ktorom sa píše: „Toto nešťastné a nákazlivé učenie vyčíta ako nový, nebezpečný blud na celom svete, zvlášť v Európe, a vyberá si svoje obeť.“ Keď členovia komisie Yad Vashem

Obraz biskupa Pavla Petra Gojdiča.

Biskup Gojdič na dobovej fotografii (sediaci tretí zľava).

FOTO: ARCHIV ČTK, ARCHIV

v Jeruzaleme skúmali archívne dokumenty o Gojdičovej činnosti, osobitne si všimli jeho posolstvo spred bezmála sedemdesiatich rokov. Zajtra dostáva prešovský mučeník najvyššie izraelské vyznamenanie Spravodlivý medzi národmi in memoriam.

„V prílohe svojej žiadosti o milosť uviedol pán biskup zoznam tých, ktorých počas vojny zachránil pred odvečením do táborov smrti, ôsmich z nich sa nám ešte podarilo vlni nájsť a všetko dovedli,“ prízvukuje Borza. V čase vojny to boli deti. Ukryval ich, kde sa dalo, napríklad aj v gréckokatolíckom kláštore. Žiadosť o milosť poslal Gojdič prezidentskej kancelárii a Generálnej prokuratúre koncom roku 1956. Uviedol tam ďalšie fakty o svojej nevine. Vtedy však nikomu ani nenapadlo ich preverovať.

Gojdič vypovedal pred súdom podľa dohodnutého scenára, ktorý podpísal po niekoľkomesačnom mučení. „Podpísal to nie normálny človek, ale utýraná ruina bez schopnosti ovládať svoj rozum a vôľu,“ napísal neskôr Gustáv Husák, ktorý kedysi pomáhal akciu P rozbiehať, ale neskôr sám skončil v súkolesí politických procesov. Gojdič dostal doživotie, podobne ako „bur-

žozný nacionalista“ Husák. Bol však podstatne starší a mal chatrnejšie zdravie.

Jeho zdravotný stav sa po väzenských útrapách ďalej zhoršoval. V júli 1958 požiadal pápež Pius XII. československú vládu, aby umožnila biskupovi Gojdičovi liečiť sa v Ríme. Premiérom bol Slováč Viliam Široký. Zariadil len to, že Gojdiča preložili z Ilavy späť do Leopoldova, kde prežil posledné obdobie svojho života. „Jeho oči a celá tvár prezrádzali strašné utrpenie, no z jeho úst sme nikdy nepočuli jediné slovo sťažnosti,“ spomínal spoluväzeň František Ondruška. „Bol má iba to, že mnoho mojich veriacich musí trpieť pre svoju vieru,“ opakoval biskup.

Zomrel vo väzenskej nemocnici 17. júla 1960, v deň svojich narodenín. Na truhlu mu napísali „P. G. 681“. To bolo evidenčné číslo väzňa Gojdiča. Pochovali ho na väzenskom cintoríne v Leopoldove. O hrob sa starali jeho príbuzní a ctiteľia. „Trikrát na hrob dávali kríž, ale väzenskí dozorcovia ho vždy odstránili,“ píše Gojdičov životopisec Peter Šturák.

Súdne rehabilitovaný bol Gojdič až v roku 1990. A o 11 rokov neskôr ho pápež Ján Pavol II. vyhlásil za blahoslaveného.

—INZERCIA—

DROBNOCHOV

• PSIE BÚDY 0905 345 052, www.psiebudy.sk XR800406

• Predám šteniatka - veľký japonský pes - Americká Akita s PP. Kontakt: 0915 877 230, www.vodneudolie.sk XR800495

PREDAJ

• Byliny odstránili zvýš. cholesterolu, opuch nôh a krč. žily. Tel.: 0905 801 108. XR800413

• PREDÁM NOBASIL A ISOVER, doprava zdarma. 0903 567 512. XR800365

• Bločky, faktúry 2 %. 0903 920 637. XR800463

• Spoločnosť P. M. s. r. o. Tisovec predá 600 ton kukurice. Cena 8 000 - 8 500 Sk/tona - podľa odobratého množstva. Miesto odberu: Hucín (okr. Revúca). Kontakt: 058/488 2015, 0905 632 801, Ing. Sýkora. XR800524

• Predám lacno ISOVER, Nobasil, SADROKARTON, profil CD, UD okno Velux, POLYSTYRÉN, sieťku, lepidlo. Tel.: 0915 625 058. XR800419

KÚPA

• UKRAJINSKÉ A SLOVENSKÉ OBRAZY. 0905 659 148, 02/5263 4664, art@degas.sk XR800441

• SLUŠNÚ CENU ZAPLATÍM ZA STARÉ NÁRAMKOVÉ HODINKY PATEK PHILIPPE A I.W.C. SCHAFFHAUSEN, 02/5477 3077, 0904 514 411. XR800494

• Herbalife výrobky koupím i s prošlou expirací. Tel.: +420 604 143 049. XR800481

• Kúpim obrazy od maliarov: Mousson, Hála, W- Král, Reichental, Medvecká, Zmeták, Jaszusch, Jakoby, Erdély, Španerová, Žilincanová, Jakabčic, Hložník. P. Matejka, Pašteka, Kompánek, Lалуha, Kollár, Kocka, Mallý a aj iných. T: 0903 750 511. XR800436

• Vykupujeme technické drahé kovy (Ag, Au, Pt, Pd) kontakty, poistkové drôty, pájky, zliatky, zlúčeniny, kaly, chemikálie s obsahom drahých kovov, laboratórne Pt, Ag pomôcky. T: 041/ 7235 335-6. www.ramet.sk XR800483

• Kúpim staré maďarské knihy. Tel.: 0905 646 511. XR800471

• UKRAJINSKÉ OBRAZY, 0910 586 052. XR800420

• KÚPIM STARÉ HODINKY IWC, PATEK PHILIPPE, VACHERON CONSTANTIN, LONGINES, OMEGA A POD. POPR. POZOSTALOSŤ PO HODINÁROVI. 0908 905 050. XR800434

RÔZNE

• Pád hodnoty dolára, prechod z koruny na euro, rast ceny ropy, nepredvídateľné pohyby akciových trhov. Neistota, neistota, neistota. Ponúkame Vám riešenie. Ochráňte svoj majetok investovaním do zlata. Zlato od nepamäti slúžilo ako poistka pri prekonávaní neistých časov. Investičné zlato je navyše oslobodené od platenia DPH. Viac na: www.investicne-zlato.sk a 041/7235 335. XR800484

BYTY - KÚPA

• Kúpim byt v BA, 0911 241 644. XR800526

NEHNUTEĽNOSTI - PREDAJ

• Predám nový rodinný dom 8 km od Prešova. Len solventný. 051/7798 294, 0918 542 960. XR800528

• Predám stavebný pozemok v Považskej Bystrici. Tel.: 0903 116 894. XR800467

HOTEL BARÓNKA

Mudrochova 2, 835 27 Bratislava

Vás srdečne pozýva dňa 23. 2. 2008 na **Valentínsky ples 2008**

!chutné menu + pestrý a zaujímavý program!

Cena lístka: 899,- Sk/ osoba

Blížšie informácie, predaj a rezervácie vstupeniek:

02/44 87 23 24, 44 88 20 89

recepia@hotelbaronka.sk

Divadlo West

Réžia: Emil Horváth,
Preklad: Danica Haláková,
Scéna: Miloš Pietor
Kostýmy: Slávka Semancová
Výber hudby: Peter Mankovecký

Divadlo WEST a M. T. JAN

Uvádzajú: Albert Ramsdell Gurney

Sylvia

Hrajú: Emil HORVÁTH, Gabika ŠKRABÁKOVÁ, Karín HAYDU, Viera RICHTEROVÁ, Marek ŤAPÁK, Erik PEŤOVSKÝ, Miloš KRAJČÍK

TVNá OBČIANSKA TELEVIzia, empest, Microsoft, Pravda, PRVÁ STAVEBNÁ SPORTEĽNA